

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ НАФТИ І ГАЗУ
Інститут економіки та менеджменту

Кафедра прикладної економіки

ЗАТВЕРДЖУЮ

/Директор інституту

економіки та менеджменту

 І.Б. ЗАПУХЛЯК
«01» 09 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

ЕКОНОМІКА СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

(назва навчальної дисципліни)

Освітній рівень	<u>перший (бакалаврський) рівень</u> (рівень вищої освіти)
Галузь знань	07 <u>Управління та адміністрування</u> (шифр і назва)
Спеціальність	072 <u>Фінанси, банківська справа та страхування</u> (шифр і назва)
Освітня програма	<u>Фінанси, банківська справа та страхування</u>
Статус дисципліни	<u>обов'язкова</u> обов'язкова / вибіркова
Мова викладання	українська

Івано-Франківськ-2023

Розробники:

доц. кафедри прикладної
економіки,
ihor.andriichuk@nung.edu.ua

 Ігор АНДРІЙЧУК

Схвалено на засіданні кафедри прикладної економіки.

Протокол від « 31 » 08 2023 року № 1/23-24

Завідувач кафедри
прикладної економіки

 Уляна БЕРЕЖНИЦЬКА

Узгоджено:

Завідувач кафедри фінансів

 Ірина ФАДЕЄВА

Гарант освітньої програми
«Фінанси, банківська справа та
страхування»

 Олександра РОМАШКО

1 ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Мета і завдання дисципліни	Мета дисципліни “Економіка суб’єктів господарювання” полягає у набутті студентами компетенцій у ключових розділах економіки та ефективності господарювання на рівні основної структурної ланки суспільного виробництва – суб’єкта господарської діяльності. Завдання дисципліни полягає в теоретичній і практичній підготовці студентів з питань різносторонніх аспектів діяльності підприємств та набуття вмінь аналізувати, оцінювати і розуміти конкретні форми прояву економічних законів і закономірності функціонування суб’єктів господарювання.
Посилання на розміщення дисципліни на навчальній платформі	https://dn.nung.edu.ua/course/view.php?id=3942
Попередні вимоги для вивчення дисципліни / пререквізити	«Політекономія»
Постреквізити	«Фінанси підприємств»
Результати навчання	ПР 01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв’язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем. ПР 14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб’єктів. ПР 16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв’язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.
Компетентності	загальні: К01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. К02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. К07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. К11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності). фахові: ФК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища. ФК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.
Підсумковий контроль, форма	Іспит
Перелік соціальних, «м’яких» навичок (soft skills)	Комунікативні; логічного мислення; комплексного підходу до вирішення проблем; лідерських якостей; здатності приймати рішення в нестандартних умовах; самодисципліни й самоконтролю; бажання вчитися та постійно розвиватися тощо.

2 ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика навчальної дисципліни «Економіка суб'єктів господарювання» заснована на політиці ІФНТУНГ і ґрунтується на виконанні усіх прийнятих у ВУЗі положення щодо організації навчального процесу та дотримання академічної доброчесності.

1) щодо відвідування занять і поведінки на них

Згідно «Положення про організацію освітнього процесу в Івано-Франківському національному технічному університеті нафти і газу» (від 31.03.2022 р., наказ № 68) відвідування здобувачами вищої освіти всіх аудиторних занять з пропонованої дисципліни за чинним протягом семестру розкладом є обов'язковим. Спізнення на зазначені заняття – не допускаються. Здобувачі вищої освіти протягом аудиторного заняття: тримають вимкненими електронні засоби зв'язку; залишають аудиторію, лабораторію, комп'ютерний клас тощо тільки за дозволом викладача; активно працюють над виконанням необхідного обсягу навчальної роботи; використовують технічні засоби навчання, котрі підвищують ефективність навчального процесу; поведуть себе дисципліновано та сприяють підтримці належного санітарного стану в навчальних приміщеннях.

Одержані здобувачем на аудиторному занятті бали поточного контролю знань не підлягають зменшенню за будь-які порушення навчальної дисципліни.

У разі проведення відеоконференції за змістом і задачами дисципліни правила та режим її проведення доводяться кафедрою до відома здобувачів наперед.

2) щодо дотримання принципів академічної доброчесності

Здобувачі вищої освіти під час навчання в університеті зобов'язані неухильно виконувати «Положення про академічні доброчесність працівників та здобувачів вищої освіти Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу» (від 05.04.2022р., наказ №73). Зокрема, здобувачі мають: демонструвати самостійність у виконанні аудиторних завдань, контрольних робіт; не фальсифікувати свої результати навчання; уникати списування, не користуватися підказками інших осіб під час проведення заходів поточного контролю знань; дотримуватися коректності в посиланнях на джерела інформації у разі запозичення відомостей, тверджень та ідей.

3) щодо оцінювання

Оцінюванню підлягають:

- усні відповіді. При цьому береться до уваги повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання різноманітних (у тому числі іноземною мовою) джерел інформації; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової та вітчизняної практики;
- письмові завдання: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладення матеріалу, використання різноманітних джерел, законодавчих актів, прикладів і фактичного матеріалу тощо; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи;

Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів

Оцінки виставляються у кінці семестру після виконання навчального плану за результатами змістовних модулів першого і другого модулів, які передбачають контроль теоретичних знань і практичних навиків. Схему нарахування балів при оцінюванні знань студентів з дисципліни наведено в таблицях 7.

Академічна заборгованість виникає у разі, коли здобувач освіти не допущений до семестрового контролю, оскільки під час семестрового контролю він не виконав усі види робіт, передбачені навчальним планом та робочою навчальною програмою на семестр та не підтвердив опанування на мінімальному рівні результатів навчання, а саме не набрав 35 балів.

4) щодо кінцевих термінів (дедлайнів) та перескладання

Не розв'язана здобувачем вищої освіти під час аудиторного практичного заняття індивідуальна контрольна задача (приклад) підлягає захисту в позааудиторний час до наступного

практичного заняття. За таку задачу, коли вона розв'язана вірно, здобувачу нараховується зменшена кількість балів. Обсяги зменшення балів залежать від складності та трудомісткості задачі й доводяться викладачем до відома здобувача наперед.

Умови допуску до перескладання модульного та підсумкового контролів, графік і форми перескладання регламентовані Положення про організацію освітнього процесу в ІФНТУНГ, зазначеному в пункті 1) цього розділу.

5) щодо визнання результатів навчання у неформальній освіті (у випадку наявності такої можливості)

Робочою програмою не передбачено визнання результатів навчання у неформальній освіті.

6) щодо оскарження результатів контрольних заходів

Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження оцінки з дисципліни отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до Положення про звернення здобувачів вищої освіти з питань, пов'язаних з освітнім процесом, затвердженого наказом ректора університету № 43 від 24.02.2020 року. Ознайомитись з документом можна за покликанням <https://griml.com/L3VUV>.

7) щодо конфліктних ситуацій

Спілкування учасників освітнього процесу (викладачі, здобувачі) відбувається на засадах партнерських стосунків, взаємопідтримки, взаємоповаги, толерантності та поваги до особистості кожного, спрямованості на здобуття істинного знання. Вирішення конфліктних ситуацій здійснюється відповідно до Положення про вирішення конфліктних ситуацій в ІФНТУНГ, затвердженого наказом ректора університету № 44 від 24.02.2020 року. Ознайомитись з документом можна за покликанням <https://griml.com/i42PI>.

8) щодо опитування здобувачів

Після завершення курсу здобувачу надається можливість пройти опитування стосовно якості викладання дисципліни за покликанням <https://nung.edu.ua/department/yakist-osviti/04-anketuvannya>

3 ПРОГРАМА ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.1 Обсяг навчальної дисципліни

Ресурс годин на вивчення дисципліни «Економіка суб'єктів господарювання» згідно з чинним РНП, розподіл по семестрах і видах навчальної роботи для різних форм навчання характеризує таблиця 1.

Таблиця 1 – Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни «Економіка суб'єктів господарювання»

Найменування показників	Всього	Розподіл по семестрах	
		Семестр __4__	Семестр__
Кількість кредитів ECTS	4	4	
Кількість модулів	2	2	
Загальний обсяг часу, год	120	120	
Аудиторні заняття, год, у т.ч.:	44	44	
лекційні заняття	26	26	
семінарські заняття	-	-	
практичні заняття	18	18	
лабораторні заняття	-	-	
Самостійна робота, год	76	76	
Форма семестрового контролю	іспит	іспит	

3.2 Тематичний план лекційних занять

Тематичний план лекційних занять дисципліни «Економіка суб'єктів господарювання» характеризує таблиця 2.

Таблиця 2 – Тематичний план лекційних занять

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем (Т) та їх зміст	Обсяг годин	Література
М1	Суб'єкти господарювання та їх ресурсне забезпечення	14	
ЗМ1	Суб'єкти господарювання як соціально-економічні системи.		1,2, 4-8
Т 1.1	Види суб'єктів господарської діяльності. Характеристика основних підсистем суб'єктів господарської діяльності у нафгазовій галузі	1	
ЗМ2	Середовище функціонування суб'єктів господарювання.		
Т 2.1	Зовнішнє середовище функціонування суб'єктів господарювання. Фактори прямого впливу (мікросередовище). Фактори непрямого впливу (макросередовище). Ринкове середовище. Види ринку. Функції ринку. Інфраструктура ринків товарів і послуг	1	1,3-5, 7
ЗМ3	Організаційні структури управління суб'єктами господарювання.		1-4,6,7

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем (Т) та їх зміст	Обсяг годин	Література
Т 3.1	Сутність характеристика організаційних структур.Формування і типи організаційних структур управління суб'єктами господарської діяльності. Проектування ефективних організаційних структур управління суб'єктами господарювання нафтогазової галузі	1	
ЗМ4	Основний капітал		
Т 4.1	Капітал і основні засоби. Економічна суть і класифікація основних засобів. Облік і оцінка основних засобів.	1	1-5,7-11,13
Т 4.2	Зношення основних засобів та його види. Амортизація основних засобів, норми та методи нарахування амортизації.	1	
Т 4.3	Виробнича потужність нафтогазових підприємств Показники, що характеризують структуру, стан, рух, ефективність використання основних засобів. Шляхи підвищення ефективності використання основних засобів	1	
ЗМ5	Оборотний капітал		
Т 5.1	Поняття і економічний зміст оборотних засобів. Склад та структура оборотних засобів. Кругообіг оборотних засобів. Джерела утворення оборотних засобів Оцінка вибуття оборотних активів	1	2-10, 12,13
Т 5.2	Методи визначення потреби в оборотних засобах. Норма і норматив. Методика визначення потреби у оборотних засобах за окремими елементами.	1	
Т 5.3	Матеріально-технічне забезпечення і виробнича логістика Оцінка ефективності використання оборотних засобів. Шляхи підвищення ефективності використання оборотних засобів у нафтогазовій галузі.	1	
ЗМ6	Нематеріальні ресурси суб'єктів господарювання.		
Т 6.1	Поняття та види нематеріальних ресурсів. Інтелектуальний капітал. Нематеріальні активи та інтелектуальна власність: патент, авторське право, ліцензії. Винагорода за користування нематеріальними активами. Облік, оцінка і амортизація нематеріальних активів.	1	1-2, 4-10
ЗМ7	Персонал суб'єктів господарювання.		1-5,7,8, 10,11,13
Т 7.1	Поняття людського капіталу, персоналу. Класифікація та структура персоналу Категорії персоналу. Визначення чисельності персоналу. Показники руху персоналу.	2	
ЗМ8	Продуктивність, мотивація і оплата праці персоналу.		
			1-8, 11-13

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем (Т) та їх зміст	Обсяг годин	Література
Т 8.1	Продуктивність праці і показники її вимірювання. Фактори, що обумовлюють зміни продуктивності праці. Концептуальні характеристики мотивації праці. Сутність, види та принципи оплати праці. Тарифна система та її елементи.	1	
Т 8.2	Форми та системи оплати праці. Доплати і надбавки до заробітної плати. Системи преміювання та інші види мотивації до праці нафтогазових підприємств	1	
М2	Виробництво продукції, витрати суб'єктів господарювання та ефективність виробництва	12	
ЗМ1	Виробництво та реалізація продукції, робіт, послуг суб'єктів господарювання.		2-5, 7-9, 11-13
Т 1.1	Загальна характеристика продукції, робіт, послуг. Вимірники обсягу виробництва продукції, робіт, послуг. Виробнича програма Маркетингова діяльність комерційних і некомерційних суб'єктів господарювання.	2	
ЗМ2	Витрати на виробництво продукції та надання послуг суб'єктами господарювання.		1-2, 3-7, 10-13
Т 2.1	Поняття та види грошового виміру витрат. Класифікація витрат. Калькуляція витрат. Методика калькулювання за окремими статтями витрат.	2	
Т 2.2	Кошторис витрат на виробництво. Особливості формування витрат комерційних і некомерційних суб'єктів господарювання. Зниження витрат суб'єктів господарювання у нафтогазовій галузі	2	
ЗМ3	Ціни на продукцію, роботи, послуги суб'єктів господарювання.		1-8,9, 11-13
Т 3.1	Поняття, функції та значення цін у діяльності суб'єктів господарської діяльності. Фактори ціноутворення та види цін. Особливості ціноутворення для суб'єктів некомерційної господарської діяльності Методи та стратегія ціноутворення на нафтогазових підприємствах	2	
ЗМ4	Якість і конкурентоспроможність продукції і послуг суб'єктів господарювання.		1, 2, 4-9, 13
Т 4.1	Суть, вимоги до якості і її роль у сучасних умовах господарювання. Показники якості продукції, робіт, послуг. Стандартизація і якість продукції, робіт, послуг. Конкурентоспроможність продукції, робіт, послуг. Методи оцінювання конкурентоспроможності суб'єктів господарювання.	2	
ЗМ5	Ефективність результатів діяльності суб'єктів господарювання.		2-6, 10-13

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем (Т) та їх зміст	Обсяг годин	Література
Т 5.1	Ефективність як економічна категорія Критерії та показники ефективності суб'єктів комерційної господарської діяльності. Критерії та показники ефективності суб'єктів некомерційної господарської діяльності. Резерви та шляхи підвищення ефективності суб'єктів господарювання.	2	
	Всього за 4 семестр: ЗМ13	26	

3.3 Тематичний план практичних занять

Тематичний план практичних занять дисципліни «Економіка суб'єктів господарювання» характеризує таблиця 3.

Таблиця 3 – Тематичний план практичних занять

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем практичних (семінарських) занять	Обсяг годин	Література
М1	Суб'єкти господарювання та їх ресурсне забезпечення	10	
ЗМ1	<i>Суб'єкти господарювання як соціально-економічні системи.</i>		1,2,4,5,7,8
П 1.1	Суб'єкти господарювання як операційні системи.	1	
ЗМ 2	<i>Середовище функціонування суб'єктів господарювання.</i>		
П 2.1	Аналіз мікро та макросередовища суб'єктів господарювання.	1	1,2,3, 4,5,7
ЗМ 3	<i>Організаційні структури управління суб'єктами господарювання.</i>		3,4, 5, 7
П 3.1	Проектування організаційних структур управління суб'єктами господарювання.	1	
ЗМ4	<i>Основний капітал</i>		
П 4.1	Показники структури, стану та руху основних засобів.	0,5	2, 4-11, 13
П 4.2	Амортизація основних засобів.	0,5	
П 4.3	Показники ефективності використання основних засобів та виробничих потужностей.	0,5	
ЗМ5	<i>Оборотний капітал</i>		
П 5.1	Нормування оборотних засобів.	0,5	2-4, 6-9, 12, 13
П 5.2	Формування і аналіз запасів матеріальних ресурсів нафтогазових підприємств.	0,5	
П 5.3	Показники ефективності використання оборотних засобів.	0,5	
ЗМ6	<i>Нематеріальні ресурси суб'єктів господарювання..</i>		1, 3-6, 8-10
П 6.1	Показники нематеріальних та інформаційних ресурсів суб'єктів господарювання.	1	
ЗМ7	<i>Персонал суб'єктів господарювання.</i>		1-5, 7, 8,
П 7.1	Визначення чисельності персоналу	1	10,11,13

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем практичних (семінарських) занять	Обсяг годин	Література
ЗМ8	Продуктивність, мотивація і оплата праці персоналу.		1, 4-6, 11
П 6.1	Визначення та аналіз рівня продуктивності праці.	1	
П 6.2	Обчислення заробітної плати, доплат, премій.	1	
М2	Виробництво продукції, витрати суб'єктів господарювання та ефективність виробництва	8	
ЗМ1	Виробництво та реалізація продукції, робіт, послуг суб'єктів господарювання.		1-4, 6, 7, 13
П 1.1	Формування виробничої програми.	1	
ЗМ2	Витрати на виробництво продукції та надання послуг суб'єктами господарювання.		1-3, 5-7, 10
П 2.1	Визначення різних видів та структури витрат суб'єктів господарювання.	1	
П 2.2	Калькуляція витрат на продукцію, роботи та послуги суб'єктів господарювання.	1	
П 2.3	Прогнозування зниження витрат на виробництво підприємств нафтогазової галузі	1	
ЗМ3	Ціни на продукцію, роботи, послуги суб'єктів господарювання.		1, 2, 4-6, 10, 11
П 3.1	Ціноутворення та цінова політика суб'єктів господарювання.	1	
ЗМ4	Якість і конкурентоспроможність продукції і послуг суб'єктів господарювання.		1, 2, 6-8
П4.1	Показники якості продукції суб'єктів господарювання.	1	
П4.2	Показники конкурентоспроможності суб'єктів господарювання.	1	
ЗМ5	Ефективність результатів діяльності суб'єктів господарювання.		2-8
П 5.1	Показники ефективності комерційних і не комерційних суб'єктів господарської діяльності.	1	
	Всього за 4 семестр: ЗМ13	18	

3.4 Лабораторні заняття

Лабораторні заняття не передбачені.

3.5 Завдання для самостійної роботи здобувача

Види самостійної роботи в межах даного курсу наводяться у таблиці 4, згідно п.2.2.3 Порядку розроблення та затвердження робочих програм

<https://nung.edu.ua/departament/navchalnyy-viddil/04-normatyvno-pravova-baza-universytetu>

Таблиця 4 – Розподіл годин, виділених на самостійну роботу

Найменування показників	Всього	Розподіл по семестрах	
		Семестр __4__	Семестр _____
Самостійна робота, год, у т.ч.	76	76	
виконання курсової роботи	-	-	
опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях	10	10	
опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	26	26	
підготовка до практичних занять та контрольних заходів	10	10	
підготовка до іспиту	30	30	

Перелік матеріалу, який виноситься на самостійне вивчення, наведено у таблиці 5.

Таблиця 5 – Матеріал, що виноситься на самостійне вивчення

Шифри	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), питання, які виноситься на самостійне вивчення	Обсяг годин	Література
М1	Суб'єкти господарювання та управління їх функціонуванням у сучасній економічній системі.	16	
ЗМ1	Суб'єкти господарювання як соціально-економічні системи		1,2,4, 5-8
Т 1.1	Сутність системного підходу та фундаментальні основи розвитку систем. Механізми стійкості систем. Умови прогресивного розвитку економічних систем.	1	
ЗМ2	Середовище функціонування суб'єктів господарювання.		1,2,3, 5, 7
Т 2.1	Характеристика середовища функціонування суб'єктів господарювання. Формування ефективного підприємницького середовища. Державне регулювання середовища функціонування суб'єктів господарської діяльності.	2	
ЗМ3	Організаційні структури управління суб'єктами господарювання.		1-3, 4,5, 7
Т 3.1	Розвиток науки про організацію виробництва. Організаційні процеси виробництва. Розвиток організаційних структур виробництва. Техніко-економічна характеристика типів виробництва	2	
ЗМ4	Основний капітал		1-6, 8,9, 13
Т 4.1	Сутність капіталу і його класифікація. Переоцінка і індексація основних засобів. Поліпшення основних засобів.	1	
Т 4.2	Оренда і лізінг основних засобів. Консервація та ліквідація основних засобів.	1	

Т 4.3	Напрями підвищення ефективності використання основних засобів	1	
Шифри	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), питання, які виносяться на самостійне вивчення	Обсяг годин	Література
ЗМ5	<i>Оборотний капітал</i>		1-4, 7,8,10
Т 5.1	Сучасна політика ресурсозбереження та шляхи її здійснення.	1	
Т 5.2	Показники та шляхи кращого використання матеріальних засобів. Сучасні системи матеріального постачання. Управління запасами.	1	
Т 5.3	Ефективність використання оборотних засобів.	1	
ЗМ6	<i>Нематеріальні ресурси суб'єктів господарювання.</i>		1-4, 6-8,9,10
Т 6.1	Правовий захист нематеріальних ресурсів. Патентування і ліцензування ОІВ. Методи оцінки нематеріальних ресурсів. Роль нематеріальних ресурсів у сучасному економічному середовищі.	1	
ЗМ7	<i>Персонал суб'єктів господарювання.</i>		1-4,5-7, 10, 13
Т 7.1	Кадрова політика на сучасному етапі економічного розвитку. Набір, підготовка і перепідготовка персоналу. Зарубіжний досвід формування та ефективного використання персоналу.	2	
ЗМ8	<i>Продуктивність, мотивація і оплата праці персоналу суб'єктів господарювання.</i>		1-3, 5-8, 12,13
Т 8.1	Резерви підвищення продуктивності праці.	1	
Т 8.2	Світовий досвід використання моделей мотивації трудової діяльності. Механізм регулювання оплати праці. Державне регулювання оплати праці.	1	
М2	<i>Виробництво продукції, витрати суб'єктів господарювання та ефективність виробництва</i>	10	
ЗМ1	<i>Виробництво та реалізація продукції, робіт, послуг суб'єктів господарювання.</i>		1-3,4-6, 8, 9, 11
Т 1.1	Формування програми випуску продукції, надання послуг. Нормативна база формування виробничої програми. Підвищення ефективності виробництва продукції, надання послуг.	2	
ЗМ2	<i>Витрати на виробництво продукції та надання послуг суб'єктами господарювання.</i>		1-4, 6,7, 10, 13
Т 2.1	Фактори впливу на формування витрат з виробництва продукції, надання послуг.Методи розрахунку зниження витрат.	2	
Т 2.2	Шляхи зниження витрат на виробництво. Прогнозування витрат на виробництво нових видів продукції та надання послуг.	2	
ЗМ3	<i>Ціни на продукцію, роботи, послуги суб'єктів господарювання.</i>		1-4, 6-9, 12,13

Т 3.1	Теоретичні основи ціноутворення. Цінова політика та її види. Система цін у ринковій економіці.	2	
Шифри	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), питання, які виносяться на самостійне вивчення	Обсяг годин	Література
ЗМ4	Якість і конкурентоспроможність продукції і послуг суб'єктів господарювання.		1-7, 9, 13
Т 4.1	Сутність і показники якості продукції. Забезпечення якості продукції в організаціях. Міжнародні системи сертифікації якості продукції. Конкурентоспроможність продукції, робіт, послуг. Системи управління якістю і конкурентоспроможністю продукції, робіт, послуг.	1	
ЗМ5	Ефективність результатів діяльності суб'єктів господарювання.		2-5, 10,12,13
Т 5.1	Ефективність як економічна категорія. Цілі оцінки ефективності виробництва. Шляхи та фактори зростання ефективності виробництва.	1	
	Всього за 4 семестр: ЗМ13	26	

Контроль за опрацюванням тем, винесених на самостійне навчання, входить до поточного оцінювання за відповідними змістовними модулями.

3.6. Курсовий проєкт / робота

Не передбачено.

4 НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Основна література

1. Економіка підприємства : підручник/під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2020, 700 с.

<https://lib.lntu.edu.ua/sites/default/files/2021-03/%21%20%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%95%D0%9F%20%D0%9F%D0%A2%D0%91.pdf>

2. Метешоп І.М., Витвицька У.Я., Данилюк-Черних І.М., Ящерицина Н.І. Економіка і фінанси підприємства: навчальний посібник/ за заг. ред. Метешоп І.М. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2020. 490 с.

https://search.library.nung.edu.ua/DocDescription?doc_id=465300

3. Економіка підприємства: підручник / за заг. ред. Л.Г. Ліпич. Луцьк : Вежа-Друк, 2021.

https://lib.lntu.edu.ua/sites/default/files/2021-12/%D0%95%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D0%BA%D0%B0_%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%

4.2. Додаткова література

4. Проривні технології в економіці і бізнесі (Досвід ЄС та практика України у світлі III, IV і V промислових революцій) : навчальний посібник / за ред. д.е.н., проф. Л.Г. Мельника та к.е.н., доц. Б.Л. Ковальова. – Суми : Вид-во СумДУ, 2019. – 146 с.
https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/79621/3/Proryvni_tekhnolohii.pdf;jsessionid=D9E60BC16985B8D5539188006C4CA6C2
5. Економіка торговельного підприємства : навч. посібник / Н.А. Мазур, І.В. Семенець, І.А. Лопашук. – Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. 192 с.
<http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/bitstream/handle/123456789/3444/Ekonomika-torhovelnoho-pidpriemstva.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
6. Андрійчук І.В., Пінчук І.Р. Теоретико-методологічні засади оцінки конкурентоспроможності лісогосподарських підприємств. Причорноморські економічні студії: наук. журн. Одеса: Причорноморський наук.-досл. і-т економіки та інновацій, 2019. Вип.37. С. 66-71.
http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=bses_2019_37_14
7. Витвицький Я. С., Витвицька У. Я., Андрійчук І. В. Капіталізація ресурсів нафтогазових родовищ. *Моделювання, розвиток та стратегічне управління економічними системами*: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Івано-Франківськ, с. Поляниця (ТК Буковель), 24-25 жовтня 2019 р.). Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2019. С. <https://www.atlantispress.com/proceedings/mdsmes-19/125919197>
8. Андрійчук І.В. Оцінювання ефективності використання поновлюваних паливно-енергетичних ресурсів у регіоні. Матеріали міжнародної конференції «Нафтогазова енергетика (секція В: Соціально-економічні аспекти нафтогазової енергетики)» м. Івано-Франківськ, 21-24 вересня 2021 р. ІФНТУНГ, 2021 <https://nung.edu.ua/content/mntk-naftohazova-enerhetyka-2021>
9. Андрійчук І.В., Писків М.П. Оцінювання функціональних стратегій газотранспортних підприємств.. Науковий журнал "Науковий погляд: економіка та управління", Випуску №2 (68), 2020. С.79 – 84. (категорія Б, Index Copernicus) http://scientificview.umsf.in.ua/archive/2020/2_68_2020/2_68_2020.pdf
10. Андрійчук І.В., Андрійович М.О. Теоретико-прикладні аспекти формування стратегічного бачення (на прикладі підприємств хімічної промисловості). Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Економіка і менеджмент». 2020. Вип.42. С. 36 – 40. (категорія Б, Index Copernicus) <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2020/42-2020/8.pdf>

11. Андрійчук І.В., Конкольняк М.А. Оцінювання інвестиційної привабливості об'єднаних територіальних громад у гірських регіонах на основі державного регулювання. *Економіка і суспільство* : Електронне науково фахове видання. 2021. №27. (категорія Б, Index Copernicus) <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/454>
12. Андрійчук І.В., Ткачук В.В. (2024). Теоретико-прикладні засади економічної оцінки якісних характеристик природного газу. *Економічний простір*, (191), 264-267. Index Copernicus (категорія Б) <https://doi.org/10.32782/2224-6282/191-43>

4.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

13. Борисова Т. М. Маркетинг некомерційних організацій: теорія, методологія, практика [Інтернет-ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/4516/1/borysova-18-mb%20%D0%B4%D0%B8%D1%81%D1%81.pdf>.
14. Податковий кодекс України: ред. 1.04.2017. [Інтернет-ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
15. Закон України «Про акціонерні товариства». Відомості Верховної Ради України: - К.: редакція від 06.01.2018 року. [URL:www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).
16. Закон України «Про господарські товариства». Відомості Верховної Ради України: - К.: редакція від 02.11.2016 року. [URL:www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).
17. Закон України «Про громадські об'єднання». Відомості Верховної Ради України: -К.: редакція від 19.07.2017 року. [URL:www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

5. ФОРМИ І МЕТОДИ НАВЧАННЯ Й ОЦІНЮВАННЯ

При вивченні дисципліни відповідно до наказу №150 від 24.06.2021 р. (додаток № 2) використовуються такі форми і методи навчання й оцінювання, що наведені в таблиці 6 (<https://nung.edu.ua/departament/navchalnyy-viddil/04-normatyvno-pravova-baza-universytetu>), а саме:

Таблиця 6 – Забезпечення програмних результатів навчання відповідними формами та методами

Шифр програмного результату навчання	Методи навчання (МН)	Форми і методи оцінювання (МФО)
ПР 01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.	МН 1.1, МН 1.2, МН 1.3, МН 2.1, МН 10, МН 12, МН 15, МН 18, МН 19	МФО 1 – іспит МФО 4 – поточний контроль; МФО 5 – усний контроль; МФО 6 – письмовий контроль; МФО 8 – тестовий контроль
Шифр програмного результату навчання	Методи навчання (МН)	Форми і методи оцінювання (МФО)

ПР 14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.	МН 1.1, МН 1.2, МН 2.1, МН 3.1, МН 3.4, МН 7, МН 9, МН 10, МН 18, МН 19	МФО 1 – іспит МФО 4 – поточний контроль; МФО 5 – усний контроль; МФО 6 – письмовий контроль; МФО 8 – тестовий контроль
ПР 16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.	МН 1.1, МН 1.2, МН 2.1, МН 2.4, МН 3.1, МН 3.4, МН 7, МН 9, МН 10, МН 12, МН 18, МН 19	МФО 1 – іспит МФО 4 – поточний контроль; МФО 5 – усний контроль; МФО 6 – письмовий контроль; МФО 8 – тестовий контроль

6. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Контроль успішності студентів з даної навчальної дисципліни поділяється на поточний і підсумковий контроль. Для ефективної перевірки рівня засвоєння студентами знань, умінь і навичок з навчальної дисципліни використовують такі методи і форми контролю: 1) метод усного контролю: основне запитання, додаткові, допоміжні; запитання у вигляді проблеми; індивідуальне, фронтальне опитування і комбіноване; 2) метод письмового контролю; 3) метод тестового контролю.

Поточний контроль успішності студентів проводиться викладачем безпосередньо під час її вивчення на поточних заняттях відповідно до розкладу та відповідно до робочої програми. Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей теми з метою перевірити ступінь та якість засвоєння матеріалу, що вивчається та під час індивідуальної роботи викладача зі студентом для тих тем, які студент опрацьовує самостійно і вони не належать до структури практичного заняття. На всіх практичних заняттях застосовується об'єктивний контроль підготовки та засвоєння практичних навичок із метою перевірки підготовленості студента до заняття. У процесі поточного контролю оцінюється самостійна робота студента щодо повноти виконання завдань, рівня засвоєння навчальних матеріалів, оволодіння практичними навичками аналітичної, дослідницької роботи та ін.

Оцінювання знань студентів проводиться за результатами комплексних контролів за М1, М2.

Розподіл балів, які здобувачі освіти можуть отримати за результатами кожного виду поточного та підсумкового контролів, наведено в таблиці 7.

Для оцінки знань студентів застосовується рейтингова система, яка включає наступні види контролю та його результатів в балах (див. табл. 7).

Таблиця 7 – Розподіл балів

Види робіт, що контролюються	Максимальна кількість балів
Модуль 1	50
Усне опитування (МФО 5) по ЗМ1	3
Написання есе (МФО 6) по ЗМ 2,3	7
Контрольна робота (розв'язування задач) (МФО 4) по ЗМ4, 5	8
Тестовий контроль (МФО 8) по ЗМ6	4
Контрольна робота (розв'язування задач) (МФО 4) по ЗМ7, 8	8
Контроль засвоєння теоретичних знань (колоквіум1) по М1	20
Модуль 2	50
Тестовий контроль (МФО 8) по ЗМ1, ЗМ 2	4

Контрольна робота (розв'язування задач) (МФО 4) по ЗМ1, ЗМ 2	7
Контрольна робота (розв'язування задач) (МФО 4) по ЗМ3	6
Розрахункова робота (МФО 4) по ЗМ4	7
Усне опитування (МФО 5) по ЗМ5	3
Тестовий контроль (МФО 8) по ЗМ5	3
Контроль засвоєння теоретичних знань (колоквіум2) по М2	20
Усього	100
Семестровий контроль – іспит (МФО 1)	

Іспитова оцінка (МФО 1) з дисципліни виставляється студенту відповідно до наказів ректора про проведення семестрового контролю та кваліфікаційної атестації (<https://nung.edu.ua/department/navchalnyy-viddil/04-normatyvno-pravova-baza-universytetu>) згідно чинної шкали оцінювання.

Для визначення ступеня оволодіння навчальним матеріалом з подальшим його оцінюванням застосовуються рівні навчальних досягнень здобувачів вищої освіти, наведені в таблиці 8.

Таблиця 8 – Рівні навчальних досягнень

Рівні навчальних досягнень	Відсоток балу за виконання завдань	Критерії оцінювання навчальних досягнень	
		Теоретична підготовка	Практична підготовка
		Здобувач вищої освіти	
Відмінний	90...100	вільно володіє навчальним матеріалом, висловлює свої думки, робить аргументовані висновки, рецензує відповіді інших студентів, творчо виконує індивідуальні та колективні завдання; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань	може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує завдання, не передбачені навчальною програмою; вільно використовує знання для вирішення поставлених перед ним завдань
Достатній	75...89	вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні недоліки у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці	за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдання
Задовільний	60...74	володіє навчальним матеріалом поверхово, фрагментарно, на рівні запам'ятовування відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу	має елементарні, нестійкі навички виконання завдання
Незадовільний	менше 60	має фрагментарні знання (менше половини) у незначному загальному обсязі навчального матеріалу; відсутні сформовані уміння та навички; під час відповіді допускаються суттєві помилки	планує та виконує частину завдання за допомогою викладача

Результати навчання з дисципліни оцінюються за 100-бальною шкалою (від 1 до 100) з переведенням в оцінку за традиційною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» відповідно до шкали, наведеної в таблиці 9).

Таблиця 9 – Шкала оцінювання: національна та ECTS

Національна	Університетська (в балах)	ECTS	Визначення ECTS
Відмінно	90-100	A	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок
Добре	82-89	B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками
	75-81	C	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок
Задовільно	67-74	D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків
	60-66	E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії
Незадовільно	35-59	FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як отримати залік або скласти іспит
	0-34	F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота

7. ЗАСОБИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни використовуються такі засоби навчання:

1. Підручники і навчальні посібники, методичні матеріали.
2. Наукова періодика, журнальні статті, монографічні видання, матеріали конференцій.
3. Для ефективного вивчення дисципліни здобувач повинен мати персональний комп'ютер з відповідним програмним забезпеченням, доступ до мережі Інтернет, володіти технологіями дистанційного навчання.